

Diergezondheid planmatig benaderen

Wim Hanekamp en

Jacqueline Scherpenzeel (LTO Nederland)

Voor het verbeteren van de diergezondheid op het bedrijf is het belangrijk dat de veehouder de eigen situatie kent, bijvoorbeeld door een goede registratie bij te houden. Ook dient hij een haalbaar doel te stellen. In overleg met een deskundige kunnen dan passende maatregelen genomen worden. Na verloop van (niet te korte) tijd dient na gegaan te worden of dit geleid heeft tot het gewenste resultaat.

Van verschillende kanten neemt de belangstelling voor een goede gezondheid van de veestapel toe. Zieke dieren kosten door een lagere productie en de nodige behandeling niet alleen geld, maar bezorgen u als veehouder ook minder plezier in het werk. Ook is het welzijn van zieke dieren niet optimaal. De houding van de veehouder bij dierziekten is nog vaak dat 'het je overkomt'. Met diergezondheid zouden we ook om kunnen gaan net zoals met melkproductie.

Stel een realistisch doel

Stel dat de gemiddelde productie op uw bedrijf het afgelopen jaar 8.000 kg melk per koe bedroeg. Het is niet realistisch dat u voor volgend jaar denkt aan 12.000 kg melk per koe. Een verhoging tot 8.500 kg lijkt realistischer, maar wat moet u komend jaar veranderen om dit te halen. Wellicht door iets meer aandacht te schenken aan de voederwinning waardoor de kwaliteit van de kuil iets beter wordt. Wat de diergezondheid betreft kun je natuurlijk zeggen dat je geen zieke dieren wilt, maar dat doel is evenmin realistisch als in bovenstaand voorbeeld de 12.000 kg per koe. Misschien is het mogelijk om het aantal mastitisgevallen komend jaar met een kwart te verminderen.

Registratie is belangrijk

Via de melkcontrole wordt de melkproductie bij elke koe regelmatig en met geijkte apparatuur gemeten en met formules wordt voor allerlei invloeden gecorrigeerd. Helaas ontbreekt een dergelijk systeem voor diergezondheid. Dat betekent dat u zelf de zieke dieren en de behandelingen moet bijhouden. Hier zijn verschillende methoden voor, variërend van vruchtbaarheid-ziekte-kaart (VZK) tot registratie in een managementinformatiesysteem op de computer (MIS). Op zich maakt het systeem niet zoveel uit, al biedt een computer natuurlijk meer mogelijkheden, bijvoorbeeld het gemakkelijk maken van

allerlei overzichten. Trouwens, voor Keten Kwaliteit Melk (KKM) dient elk bedrijf binnenkort een doelmatig registratiesysteem voor mastitisgevallen te hebben.

Bij diergezondheid is nog **verborgen rendement**. Dat blijkt uit tabel 1. Een vermindering van meerdere aandoeningen kan in totaal zo'n 10.000 gulden opleveren.

Tabel 1 Rendement van verbetering diergezondheid op bedrijf met 70 melkkoeien in 1 jaar

Van 35 % mastitisgevallen naar 25 %	f 3.500
Van 25 % kreupelheden per jaar naar 15 %	- 2.100
Van 15 % kalversterfte per jaar naar 8 %	- 1.800
Van 400 naar 390 dagen tussenkalftijd	- 1.400
Minder krachtvoer door betere voerbenuiting	- 1.200
Totaal	f 10.000

(Bron: Satellietproject Diergezondheid)

Neem bedrijfsspecifieke maatregelen

Wanneer u op uw eigen bedrijf voor een of enkele aandoeningen een doel hebt gesteld, dient u na te gaan hoe u dit kan realiseren. Hiervoor zijn verschillende 'gezondheidsplanners' ontwikkeld. In deze planners wordt systematisch de beschikbare kennis op een rij gezet en aangegeven wat de belangrijkste factoren zijn waar u aandacht aan moet besteden. In de mastitisplanner staat beschreven dat een goed werkende melkmachine en een goede melktechniek noodzakelijk zijn in de strijd tegen mastitis.

Dippen of sprayen na het melken vermindert het aantal nieuwe infecties. Droogzetten met antibiotica ziet men als een basismaatregel in de mastitispreventie. Het PR onderzoekt op dit moment wanneer een dergelijke behandeling achterwege kan blijven. Een koe met mastitis dient u vroegtijdig en voldoende lang te behandelen. Stel hiervoor met uw dierenarts een algemeen behandelplan op. Koeien die vaak uierontsteking hebben dient u voor de slacht te verkopen. Zowel een goede hygiëne in ligboxen en afkalfstal als een fris stalklimaat zijn belangrijk. Samen met een deskundig adviseur kunt u nagaan wat het eerst voor verbetering in aanmerking komt. Na verloop van tijd dient u na te gaan of de genomen maatregelen het gewenste effect hebben of dat een aanpassing en/of verdere aanscherping noodzakelijk is. Naast een mastitisplanner wordt er hard gewerkt aan een vruchtbaarheidsplanner, een paratbc-planner en een klauwplanner. In de varkenshouderij heeft men inmiddels positieve ervaringen met de gezondheidsplanner.

Volg uw eigen bedrijf in de tijd

De cijfers van de melkcontrole worden vaak gebruikt voor het onderling vergelijken van bedrijven. Al weet u dat wanneer u op het gemiddelde zit wat de melkproductie betreft, u altijd naar verhoging kunt streven. Dat geldt ook voor dierziekten. Ook al hebben uw koeien minder mastitis dan die van uw buurman, het kan misschien nog minder. Bovendien, weet u zeker dat u minder mastitisgevallen hebt? Of legt uw buurman elke afwijking in de computer vast, terwijl u alleen de ergste gevallen onthoudt? Net als bij de melkproductie mag je bedrijven alleen maar onderling vergelijken wanneer de manier van registreren gelijk is. Voor diergezondheid is dit vaak moeilijk, omdat de beoordeling van ziektes subjectief is; wat de een ziek noemt vindt de ander niet verontrustend. Ook de waarneming van zieke dieren gebeurt niet altijd even vaak. Tenslotte worden de bevindingen ook niet altijd even nauwkeurig vastgelegd. Op sommige bedrijven brengt men dit dagelijks in de computer in, terwijl anderen een keer per week een agenda bijhouden. Hanteer daarom op uw eigen bedrijf steeds dezelfde werkwijze en volg het verloop op uw bedrijf in de tijd.

Lange(re) periode nodig

Bij de melkcontrole geeft de bedrijfsstandaardkoe (BSK) inzicht in het verloop van de melkpro-

ductie gedurende het jaar. Kengetallen over ziektes gedurende een korte periode hebben weinig betekenis, omdat de meeste problemen voorkomen rond kalven en het seizoen ook een belangrijke rol speelt. Wanneer u bijvoorbeeld een herfstkalvende veestapel hebt, kan het zijn dat u in de zomer weinig mastitisproblemen hebt, terwijl in de herfst het aantal ziektegevallen flink toeneemt. Vooral bij kleine veestapels kan het toeval een flinke rol spelen wanneer de periode kort is. Daarom is het beter om ziektepercentages te berekenen over een periode van een jaar. Elke maand kunt u dan over een periode van 12 maanden terugkijken.

Net als de BSK kan ook het percentage zieke dieren variëren zonder dat er direct een verslechtering of verbetering is opgetreden.

Studiegroepen

Een algemene vuistregel is dat één kg krachtvoer twee kg melk meer geeft. Helaas is het wat diergezondheid betreft vaak zo dat wat op het ene bedrijf goed gewerkt heeft niet automatisch tot succes zal leiden op het andere bedrijf. Het is belangrijk dat u de gezondheidssituatie op uw eigen bedrijf kent en nadenkt over mogelijkheden tot verbetering. Uit met name de tuinbouwsector is bekend dat studiegroepen hier zeer behulpzaam bij kunnen zijn. LTO-Nederland organiseert landelijk dergelijke studiegroepen. Tijdens een bijeenkomst komen ongeveer tien melkveehouders en een deskundige samen. Zij staan stil bij allerlei zaken rondom diergezondheid. Op deze wijze wordt het bewustzijn vergroot en krijgt u meer kennis om diergezondheid te verbeteren, waarmee u geld kunt verdienen. 🌀

Is de diergezondheid op uw bedrijf een kristallenbol of heeft u een planmatige aanpak?

